

SOCIĀLĀS ZIŅAS

Vecāku pabalstu izmaksa

Mainīta vecāku pabalsta izmaksas kārtība. Turpmāk cilvēkiem, kuriem bērns būs dzimis pēc 2011. gada 1. jūlija, pabalstu izmaksās par iepriekšējo mēnesi.

Šādi patlaban jau izmaksā bezdarbnieka pabalstu.

Labklājības ministrija (LM) atgādina: ja bērns dzimis līdz 2010. gada 2. maijam un vecāku pabalsta saņēmējs bērna kopšanas laikā arī strādāja, to piešķir 50% apmērā no aprēķinātā. Bet par bērna kopšanu, kurš dzimis pēc 2010. gada 2. maija, vecāku pabalstu 70% apmērā no cilvēka vidējās apdrošināšanas iemaksu algas izmaksā tikai cilvēkiem, kas nestrādā, bet atrodas bērna kopšanas atvaļinājumā, bezalgas atvaļinājumā (piešķirts sakarā ar bērna kopšanu), vai negūst ienākumus kā pašnodarbinātie.

Vecāku pabalstu izmaksā par pilnu kalendāra mēnesi. Tā mērķis ir sociāli apdrošinātām cilvēkiem kompensēt ienākumus, kas nav gūti bērna kopšanas dēļ. ▲

Mācību grāmatas nav jāpērk

Mācību grāmatas jānodrošina izglītības iestādei, kur mācās bērns. Ja tās liek pirkt vecākiem, tas ir likuma pārkāpums.

Ja kāds tomēr vēlas iegādāties personiski sev otru mācību grāmatu, tad gan viņam tā jāpērk pašam. **Iegaumējiet!** Satversmes 12. pants nosaka: *Ikvienam ir tiesības uz izglītību. Valsts nodrošina iespēju bez maksas iegūt pamatizglītību un vidējo izglītību. Pamatizglītība ir obligāta.*

Tātad valstij jānodrošina arī visi vajadzīgie mācību līdzekļi **pamatizglītībai!** Ja grāmatas jāpērk pašiem vecākiem, tad par šo pārkāpumu jāziņo Izglītības kvalitātes valsts dienestam. ▲

Nodokļu kalkulators

Ikvienam cilvēkam, izmantojot pabalstu kalkulatorus internetā, var aprēķināt savu iespējamo bezdarbnieka, vecāku, maternitātes un paternitātes pabalsta apmēru ar un bez pabalstu „griestiem”.

Tos izveidojis Swedbank Privatpersonu finanšu institūts sadarbībā ar Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūru un Labklājības Ministriju. Lai aprēķinātu pabalstu, atveriet šo saiti: <http://www.manasfinanses.lv/kategorijas/kalkulatori/>. ▲

Būs papildu pārtikas pakas

No šā gada septembra Eiropas Komisijas finansētās pārtikas pakas saņems arī maznodrošinātās personas, kuru ienākumi uz vienu ģimenes locekli mēnesī nepārsniedz 150 latus.

Šajos pārtikas komplektos nebūs piena, bet citādi saturs neatšķirsies no pakām, ko daļa pašlaik. Tajās būs pa kilogramam miežu putraimu, kviešu miltu, četrgraudu pārslu un puskilograms auzu pārslu.

Pašreizējās pārtikas pakas vērtība ir

divi lati, bet papildu komplekta vērtība būs 1,5 Ls.

Par paku izdali gādās brīvprātīgie kopā ar sociālo dienestu darbiniekiem visā Latvijā. Ir pretimnākošas pašvaldības, kas pakas nogādā pagasta nomalēs dzīvojošajiem iedzīvotājiem, kuri paši nevar ierasties.

Maznodrošinātajiem, vajadzēs uzrādīt tikai jau saņemtās pašvaldības izziņu, kas dod tiesības izmantot medicīnas pakalpojumus ar atvieglojumiem. ▲

Kā sameklēt lētākas zāles

Zāļu valsts aģentūra (ZVA) aicina iedzīvotājus izmantot mājaslapā <http://www.zva.gov.lv/zalucenas> pieejamo zāļu cenu pārbaudes formu, lai iegādātos savām finansiālajām iespējām atbilstošākos medikamentus un noskaidrotu, vai lētākais medikaments ir aptiekās.

Cenu var meklēt pēc zāļu (piemēram, Ibumetin) vai aktīvās vielas (piemēram, Ibuprofenum) nosaukuma. Tos ierakstot meklētājā, parādīsies Latvijā pieejamie medikamenti ar konkrēto zāļu sastāvu un maksimālo cenu.

Meklētājā ir iespēja iegūt informāciju par zāļu pieejamību, to sastāvu, lietošanu u.c. Var uzzināt cenu visām zālēm ar vienādu nosaukumu, bet dažādā iepakojumā un koncentrācijā.

Pieejama informācija tikai par tām zālēm, kuru cenas deklarētas Zāļu valsts aģentūrā, un tām, kas netiek kompensētas no valsts.

Ja aptiekā iegādātas zāles par neatbilstošu cenu, jāziņo Zāļu valsts aģentūrai vai Veselības inspekcijai. ▲

Kur skolēniem strādāt vasarā

Nodarbinātības valsts aģentūras skolēnu nodarbinātības programma naudas trūkuma dēļ ir apturēta, taču tradīciju pārņemuma lielākās pašvaldības.

Darbu pirmām kārtām piedāvā bērniem no trūcīgām un maznodrošinātām ģimenēm.

Piemēram, Rīgas dome vasaras darbiem piešķirusi 60 000 latu, lai nodarbinātu piecus simtus 13–14 gadus vecus jauniešus. Viņi strādās jūnijā, četras stundas dienā labiekārtošanas darbos, ar algu – 104 lati pirms nodokļu nomaksas.

Ventspils pašvaldība nodarbinās gandrīz 300 skolēnu, Siguldas novadā darbu piedāvās 100 skolēniem, alga arī 104 lati. Liepājā šovasar varēs strādāt 200 jauniešu utt.

Veikalu tīkls „Maxima” šovasar no 1. jūnija līdz pat 31. augustam nodarbinās līdz trim simtiem jauniešu, kuri sasnieguši 16 gadu vecumu. Jaunieši saņems tādu pašu algu kā pastāvīgie darbinieki.

Var pieteikties, aizpildot anketu Maxima mājaslapā, sadaļā „karjera” (www.maxima.lv/karjera/darbs-ari-jauniesiem/). ▲

Ja vēlas strādāt Vācijā

Savu darba tirgu Eiropas Savienības, arī Latvijas pilsoņiem 1. maijā atvēra Vācija. Lai Latvijas pilsoņi uzturētos Vācijā, nepieciešama derīga pase vai identifikācijas karte. Vīza un darba atļauja nav vajadzīga.

Pārceļoties jareģistrējas Vācijas dzīvesvietas reģistrācijas iestādē, kura pārsūta nepieciešamos datus Ārvalstnieku reģistrācijas nodaļai, un tā iebraucējam izdod sertifikātu par viņa tiesībām uzturēties šajā pavalstī bez iesnieguma.

Lai Vācijā veiksmīgi atrastu darbu, nepieciešamas vācu valodas zināšanas, vis-

maz sarunvalodas līmenī. Tas ir ļoti svarīgs kritērijs, kuru uzsvēr arī Vācijas darba aģentūras speciālisti. Tāpat atkarībā no darbavietas un veida noderīgas var būt angļu, turku, poļu vai krievu valodas zināšanas. Ieteicams sākt darba meklēšanu, vēl esot Latvijā.

Ja vēlaties saņemt Latvijā piešķirto bezdarbnieka pabalstu, kamēr uzturaties un meklējat darbu Vācijā, septiņu dienu laikā pēc izbraukšanas no Latvijas reģistrējieties vietējā Vācijas Nodarbinātības dienestā, iesniedzot U2 dokumentu. Eiropas sociālās apdrošināšanas sistēmas koordinācijas U dokumentus un E veidlapas laikus var noformēt

Sākumu lasiet iepriekšējā lpp.

Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrā Latvijā: U1 dokuments - par nodarbinātības periodu Latvijā; U2 dokuments - bezdarbnieka pabalsta eksporta gadījumā; E104 veidlapa - par slimības un maternitātes pabalstu. Ikvienam ES pilsonim ir tiesības strādāt citā ES dalībvalstī ar tādiem pašiem nosacījumiem, kādi attiecas uz šīs valsts pilsoņiem.

Lai saņemtu palīdzību darba meklēšanā, interesentiem jāvērsas vietējā nodarbinātības dienestā. Meklējot darbu Vācijā, interesentiem var vērsties pie privātām darba aģentūrām Latvijā vai ārpus tās, piemēram, Vācijas privātajām darba aģentūrām. Tām ir jābūt Vācijas Darba un sociālo lietu ministrijas izsniegtai licencei. Šādu darbikārtošanas aģentūru kontaktinformācija ir atrodama tīmekļa vietnēs www.goyellow.de - „dzeltenās lapas”, www.nva.lv - Latvijā reģistrētās darbikārtošanas aģentūras; meklējiet sadaļu Licencētās firmas.

Darba līgums ir jāslēdz rakstveidā ne vēlāk kā mēnesi pēc darba attiecību uzsākšanas. Vairumā uzņēmumos parasti ir arī kolektīvie darba līgumi, kas var noteikt labvēlīgākus apstākļus un noteikumus attiecībā uz darba laiku, atalgojumu, piemaksām un citām sociālām garantijām.

Lai gan Vācijā normālais darba laiks ir

38 - 40 stundas nedēļā, ir jābūt gatavam strādāt vidēji 41 stundu nedēļā. Minimālais apmaksātais ikgadējais atvaļinājums pilna laika strādājošiem ir 20 - 24 kalendārās dienas.

Vācijā nav noteikta minimālā alga. Vairumā gadījumu algas apmērs tiek noteikts kolektīvajos darba līgumos. Citos gadījumos par algu vienojas individuāli. Darba devējs ir atbildīgs par nodokļu ieturēšanu un sociālo iemaksu veikšanu pirms algas izmaksas darbiniekam. Ienākuma nodokļa likmes ir 0, 14, 42 un 45 procenti. Likmes piemērošana ir atkarīga no ģimenes stāvokļa un ienākumu līmeņa. Obligāts ir arī pašvaldības nodoklis, kas svārstās no 14% līdz 17% un tiek iemaksāts ieturēto pašvaldību budžetā. PVN likmes ir 7% un 19%.

Sociālo iemaksu likme veido 15,5% no darba algas. Šie maksājumi tiek novirzīti veselības un dzīvības, kā arī bezdarba riska un pensijas apdrošināšanai.

Pirms doties darbā uz Vāciju, ir jāizpēta konkrētā darba tirgus situācija. Diezgan viegli varētu atrast darbu sociālajā aprūpē, tostarp aprūpē mājās. Tie ir speciālisti, kuriem Latvijā ir iegūta attiecīga kvalifikācija vai darba pieredze.

Vācijā maz cerību atrast darbu ir mazkvalificētiem speciālistiem, piemēram, būvniekiem, celtniekiem. No sezonas strādniekiem Vācijā ir pieprasīti strādnieki lauksaimniecībā un viesnīcās - istabenes, viesmīļi, bārmeņi.

Savukārt **nepilsoniem**, saskaņā ar Vācijas noteikumiem, ir jāsaņem darba atļauja. Tas ir saistīts ar to, ka viņi nav ES pilsoņi. Tas nav vienkārši, īpaši, ja vēlas strādāt mazkvalificētos darbus.

Ja uzturaties ārpus Latvijas ilgāk par 6 mēnešiem, paziņojiet jauno dzīvesvietas adresi Latvijas Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldei www.pmlp.gov.lv. To iespējams izdarīt, atrodoties Vācijā. Atgriežoties atpakaļ, ir jādeklarē dzīvesvieta Latvijā.

Līdzīgi uz Vāciju jāņem šādi dokumenti un to kopijas: derīga pase, dzimšanas apliecība, autovadītāja apliecība, laulības apliecība, vismaz 2 fotogrāfijas dokumentiem, bankas norēķinu kartes, pietiekamā apmērā iztikas līdzekļi dzīvošanai vai mājupceļam, CV un rekomendācijas vēstules vācu vai attiecīgā citā valodā, izglītības dokumenti, uz papīra izrakstīta radu, draugu kontaktinformācija, Vācijā iepriekš izsniegti dokumenti un kartes (ja ir). ▲

Jūs jautājāt, mēs atbildam

PAR VECUMA PENSIJAS APMĒRU DZIRDES INVALIDĪDAM

Atbild: VSAA Kontakta centra klientu apkalpošanas operatore Daina Medīne, e-pasts: konsultacijas@vsaa.lv

Personas, kuras sasniegušas vecumu, kas dod tiesības saņemt pilnu vecuma pensiju (pašlaik 62 gadi), var saņemt tikai vecuma pensiju.

Ja persona saņem invaliditātes pensiju, sasniedzot 62 gadu vecumu, to pārtrauc maksāt un tās vietā piešķir vecuma pensiju. Ja vecuma pensijas apmērs būs mazāks par invaliditātes pensijas apmēru, to izmaksās invaliditātes pensijas apmērā, kamēr vien personai būs invaliditātes grupa.

PAR PATENTMAKSU

Personas, kas strādā valsts likuma noteiktās profesijās un veidos, var izvēlēties iedzīvotāju ienākuma un sociālo iemaksu vietā maksāt patentmaksu.

Patentmaksu iekļauj iedzīvotāju ienākuma nodokli (IIN) un valsts sociālo apdrošināšanas (SOC) iemaksu par darbu noteiktā profesijā: amatniecībā, apģērbu un apavu, pulksteņu un citu sadzīves tehnikas izgatavošanā un labošanā, floristikā, fotografēšanas, skaistumkopšanas, mājas aprūpes pakalpojumos, meža un pļavu velšu vākšanā tirdzniecībai.

Ikmēneša maksājums katrai profesiju grupai ir dažāds, bet apmērs ir **30 - 70 Ls mēnesī**. Patentmaksu var maksāt par 1, 3, 6 mēnešiem vai vienu gadu avansā.

Jāiesniedz iesniegums Valsts ieņēmumu dienestā (VID), norādot profesiju grupu, kurā strādās, vēlamo laiku, par kādu veiks

patentmaksu, datus par sevi.

Patentmaks maksātāji ir nodrošināti ar atbilstošām sociālajām garantijām.

Darbības laikā patentmaksātājiem jāveic **tikai ieņēmumu uzskaiti**. Saņemot samaksu par darījumiem skaidrā naudā **var nelietot kases aparātu**, bet pēc darījuma partnera pieprasījuma jāiesniedz reģistrētā kvīts.

PAR IESPĒJU STRĀDĀT, SAŅEMOT 80 Ls

NVA informē, ka veiktas izmaiņas bezdarbnieku - palīgdarbu veicēju apmaksā pašvaldību teritorijā: no 1. jūlija 100 Ls stipendijas vietā izmaksās 80 latu.

Ja kādam ir interese par šo programmu, pasteidzieties pieteikties NVA, jo pēdējā grupa sāks darbu novembrī un pēc tam šī programma tiks pārtraukta.

Ja NVA būs pieejams finansējums, nākamajā gadā projekts tiks turpināts.

PAR NVA APMĀCĪBĀM

Nodarbinātības valsts aģentūra piedāvā nedzirdīgiem bezdarbniekiem apmeklēt profesionālo apmācību ar tulkus 3 cilvēku grupā.

Lai pieteiktos mācībām, bezdarbniekiem jāgriežas savā NVA filiālē, jāsaņem mācību kuponu.

Uz vietas NVA saņemot kuponu, bezdarbnieks izvēlas izglītības programmu un pēc tam izglītības iestādi no NVA mājaslapā ievietotā saraksta vai arī piedāvā pats kādu citu. Apmācības laikā katru mēnesi stipendija - 70 lati.

Tuvākas ziņas: www.nva.lv ▲

Atbildes gatavoja: Ivars Kalniņš

Aktuāli par 112

INĒSE IMMURE

Joprojām turpinās sagatavošanas darbi, lai radītu iespēju cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem izsaukt neatliekamo palīdzību. Latvijā pašlaik uz numuru 112 nav iespējams nosūtīt īsziņu. Tāpēc Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests (VUGD) nedzirdīgajiem piedāvā iespēju sūtīt SMS uz speciālu numuru, kas sastāvēs no 8 cipariem.

VUGD plāno šo pakalpojumu cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem nodrošināt bez maksas. Kā pastāstīja **Baiba Petrova**, VUGD Operatīvās vadības pārvaldes Centrālā sakaru punkta priekšiece, pašlaik notiek sarakste ar mobilo sakaru sniedzējiem un SIA *Lattelecom*, ar kura palīdzību šo iespēju varētu realizēt.

Lai VUGD varētu sagatavot pēc iespējas pilnīgāku datu bāzi ar vārdzirdīgo un nedzirdīgo cilvēku telefona numuriem un adresēm, Latvijas Nedzirdīgo savienība aicina atsaukties pēc iespējas plašāku cilvēku loku, ne tikai LNS biedrus, kuriem nepieciešams šis pakalpojums.

VUGD arī gaida, lai nedzirdīgie cilvēki būtu apmācīti sūtīt īsziņu pareizā veidā. Īsziņas varēs sūtīt arī krievu valodā gan latīņu, gan slāvu šriftā.

Tā kā vēl notiek sagatavošanas darbi, pašlaik nevar precīzi pateikt, no kura datuma varēs ar īsziņas palīdzību izsaukt ātro medicīnisko palīdzību, policiju un ugunsdzēsējus.

Tātad VISIEM cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem, kuri vēl nav paziņojuši savu mobilo telefona numuru (vai to mainījuši), tas jāizdara pa telefonu 26278525 vai LNS uz vietas. ▲